

scrisului, 12) note — cu privire la unele elemente cuprinse în manuscris. Se dă apoi o listă a prescurtărilor folosite în text — incluzând și pe cele bibliografice, după care urmează: Bibliografia celor mai importante manuscrise slave păstrate în colecțiile U.R.S.S. Se intră apoi în obiectul descrierii care cuprinde următoarele capitole: I. Mss de origine rusă (p. 13—74); II. Mss de origine bulgară (p. 75—86); III. Manuscrise moldo-valahe (p. 87—92), adică slavo-române; IV. Mss de origine sîrbă (p. 93—112); V. Manuscrise de origine necunoscută (p. 113—116) — care cuprinde manuscrise ce nu s-au putut identifica ca origine din pricina proastei lor conservări. Cap. VI și ultimul cuprinde Mss false (p. 116) — patru la număr. Lucrarea se încheie prin trei indici: onomastic (p. 119—125), geografic (p. 126—129) și paleografic (p. 130) după care urmează 19 reproduceri în fotocopie.

Între manuscrisele rusești se află celebrități ca: de pildă Evanghelia lui Ostromir, din anul 1056—1057 (p. 15—16), Sbornicul lui Sviatoslav din anul 1076 (p. 16) (Ermit. 20), cronica lui Laurențiu (Lavrientievskaja letopis) din anul 1377) (p. 17, Fn I 58), foile lui Kuprian sau de la Novgorod din sec. al XI-lea — din acest veac fiind încă zece manuscrise — cele mai multe însă în fragmente (p. 17—18). Între manuscrisele bulgare sînt și vestitele texte slave vechi: Evanghelia dela Zograf — Codex Zographensis (p. 77, Glag. 1), Ms Suprasl — Codex Suprasliensis — numai 16 foi (p. 77—78, Qn I 72), Trebnicul de la Sinai — Euchologium Sinaiticum (p. 78, Glag. 3). Între manuscrisele bulgare se află și un Triod de post din sec. al XV-lea care în sec. al XVI-lea aparținea minăstirii moldovene Sucevița (vezi p. 86, Fn I 55) după cum se vede din nota ce o are pe f. 118 verso. În cap Mss moldovalahie se descriu 11 manuscrise slavo-române din care cele mai multe provin din colecția cunoscutului colecționar și învățat dela jumătatea veacului trecut, M. P. Pogodin. Astfel cel mai vechi manuscris slavo-român pe pergament ce se află în Biblioteca Saltykov-Șcedrin este psaltirea minăstirii Putna ce în anul 1470 s-a scris din porunca lui Ștefan cel Mare de către monahul Cassian (p. 89, Pogod. 4) — cunoscut și prin grafiera unui Mineu pe luna noiembrie în anul 1467 (vezi Emil Turdeanu, Manuscrisele slave din timpul lui Ștefan cel Mare, în « Cercetări Literare » V, București 1943, p. 113). E apoi o psaltire din secolul al XV-lea care în anul 1616 este dăruită de mitropolitul Anastasie Crimcovi — ctitoriei sale, minăstirii Dragomirna (p. 90, Pogod. 5), un slujebnic—liturghier — din sec. al XV—XVI-lea (p. 90—91, Pogod. 38), un tipic bisericesc scris în anul 1622 din porunca mitropolitului Anastasie Crimcovi pentru minăstirea Dragomirna (p. 91, Pogod. 35), o evanghelie scrisă în anul 1535 — la E. E. Granstrem 1534 — din porunca lui Toma logofăt spre a fi dăruită de acesta minăstirii Dobrovăț (p. 91, Pogod. 22) — din care se dă un facsimil în planșa 18 dela sfîrșit și în final o evanghelie din sec. al XVI-lea care are însemnări false din anul 1264 (p. 92, Pogod. 23). Între manuscrisele slavo-române se mai află provenind din diferite colecții o evanghelie scrisă în anul 1470, decembrie 21, indictionul 4, crugul soarelui 7, temelia 9, din porunca clucerului Furcă de către popa Dobromir în timpul domniei lui Radu cel Frumos (p. 89—90, OLDP F. 136). La fel un triod din sec. al XV-lea ce a aparținut minăstirii Sucevița (p. 90, Fn I 59). Tot așa un liturghier care în anul 1532 s-a scris de către « demesticul » Varlaam în minăstirea Zograf din porunca mitropolitului moldovean Teofan, ca danie a acestuia pentru minăstirea în care s-a scris (p. 91, Solov. 1124/1015). La fel sînt apoi și două liturghiere din veacul al XVI-lea din care ultimul s-a scris de un Jerdan (p. 92, On I 8 și On I 9).

Foarte bună este clasificarea și descrierea manuscriselor după locul lor de origine. Și din acest punct de vedere ținem să subliniem că E. E. Granstrem este primul cercetător slav care în descrierea mss slave acordă un capitol special mss slavo-române. Dar nu ne împăcăm cu faptul că autorul trece cele trei texte slave vechi specificate în rîndul mss bulgare, doar mai toți învățații sovietici sînt pentru termenul de slav vechi și nu bulgar vechi așa dar și texte slave vechi. Metodologia adoptată de E. E. Granstrem în descrierea mss este atît de prețuită încît aceasta și-o însușește pe deplin L. V. Čerepnin în cartea sa Русская палеография (vezi recenzia acestei lucrări în volumul de față al revistei). Lucrarea cuprinde însă și unele scăpări.